

- **مدیرمسئول:** محمدامین ایمانجانی
- **قائم‌مقام مدیرمسئول:** مسعود فروغی
- **سردبیر:** محمد زعیم‌زاده
- **دبیر وقایع اسرائیلیه:** محمدصادق علیرزاده
- **تلفن و فکس:** ۶۲۹۹۴۹۵ (۰۲۱)
- **کدپستی:** ۱۱۳۵۶۳۸۱۶
- **جاب:** چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
- **نشانی:** خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری، روبه‌روی ساختمان بورس ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

جنگ ۱۲ روزه چه ضربات اقتصادی به اسرائیل وارد کرده است؟

تا الان ۵٫۵ میلیارد دلار

زینب فروزنده

تنها ۱۲ روز جنگ با ایران کافی بود تا اقتصاد اسرائیل رادر معرض یک بحران بی‌سابقه قرار دهد. در حالی که هنوز دود ناشی از حملات موشکی و پهپادی بر فراز شهرهای اسرائیل فروکش نکرده، برآوردهای اولیه از ۱۲ تا ۲۰ میلیارد دلار خسارت مستقیم و غیرمستقیم حکایت دارد. این رقم سرسام‌آور، نه تنها باعث جهش کسری بودجه به بالای ۶ درصد شده، بلکه با افزایش چشمگیر بیکاری و سونامی درخواست‌های غرامت، زنگ خطر را برای ثبات اقتصادی و اجتماعی اسرائیل به صدا درآورده است. این جنگ کوتاه، عمق ضعف‌های زیرساختی اسرائیل را نیز آشکار ساخت؛ جایی که نیمی از خانه‌ها فاقد پناهگاه هستند و هزاران شهروند را در معرض خطر قرار می‌دهند. دولت اکنون با چالش طاق‌ت فرسای تأمین مالی این فاجعه و بازگرداندن کشور به وضعیت عادی روبه‌رو است.

جنگ ۱۲ روزه اخیر اسرائیل با ایران با وجود مدت کوتاه خود، ضربات مهلک و بی‌سابقه‌ای را بر پیکره اقتصاد و جامعه اسرائیل وارد آورده است. این رویداد، نه تنها بهای انسانی سنگینی داشت، بلکه با تحمیل هزینه‌های مالی گزاف و آشکار ساختن ضعف‌های زیرساختی، اسرائیل را در برابر چشم‌اندازی پر از چالش قرار داده است. برآوردهای اولیه حکایت از خسارت مستقیم حداقل ۱۲ میلیارد دلار (حدود ۲۲ میلیارد شیکل) دارد که با احتساب آسیب‌های غیرمستقیم، این رقم می‌تواند به ۴۰ میلیارد دلار افزایش یابد. این اعداد، فراتر از ارقام مشاهده‌شده در درگیری‌های پیشین، آینده اقتصادی رژیم اسرائیل را با بحرانی جدی روبه‌رو کرده است.

خسارات مالی وارده بر پیکر اسرائیل فراتر از ارزیابی‌های اولیه

بر اساس گزارش‌های هماهنگ از وزارتخانه‌های کلیدی شامل دارایی، اقتصاد، سازمان مالیات و سیستم امنیتی اسرائیل، هزینه‌های مستقیم این جنگ به تفکیک شامل چندین بخش عمده است:

۱. هزینه‌های نظامی مستقیم: حدود ۱۰ میلیارد شیکل صرف حملات تلافی‌جویانه در خاک ایران، عملیات پدافند هوایی، خرید مهمات و سوخت هواپیماها شده است. این شامل پروازهای مداوم جت‌های جنگنده، فعال‌سازی سیستم‌های دفاع موشکی و استقرار نیروهای ذخیره است که هر یک هزینه‌های عملیاتی بالایی را در پی داشته‌اند.
۲. غرامت به مشاغل و افراد: حدود ۵ میلیارد شیکل برای جبران خسارت به کسب و کارهای آسیب‌دیده و افراد متضرر اختصاص یافته است. این رقم شامل غرامت به ۱۵ هزار نفر از شهروندان اسرائیلی است که مجبور به تخلیه خانه‌های خود و پناه بردن به مناطق امن تر شدند. بسیاری از این افراد هنوز نتوانسته‌اند به خانه‌های خود بازگردند و نیاز به تأمین مسکن جایگزین دارند.
۳. خسارات فیزیکی به زیرساخت‌ها و املاک: حدود ۵ میلیارد شیکل نیز برای پوشش آسیب‌های مادی وارده به ساختمان‌ها، خانه‌ها، خودروها و زیرساخت‌های شهری اختصاص یافته است. این خسارات ناشی از اصابت مستقیم موشک‌ها و پهپادهای ایرانی به مناطق مختلف اسرائیل، از جمله تل‌آویو و حیفا بوده است.

کارشناسان اقتصادی رژیم اسرائیل معتقدند این ارقام تنها نوک کوه یخ هستند. هزینه‌های غیرمستقیم جنگ، از جمله اقامت طولانی مدت آوارگان در هتل‌ها (که تنها برای یک ماه اولیه پوشش داده می‌شود و پس از آن نیاز به اجاره مسکن جایگزین دارند) و آسیب‌های ناشی از توقف فعالیت‌های اقتصادی، هنوز به طور کامل برآورد نشده است. تخمین زده می‌شود که حداقل یک سوم از املاک آسیب‌دیده هنوز به طور کامل ارزیابی نشده‌اند و ممکن است ۱٫۵ میلیارد شیکل دیگر به خسارات گزارش نشده اضافه شود. از طرف دیگر ارتش اسرائیل نیز بار سنگینی بر دوش بودجه رژیم اسرائیل گذاشته است. پس از درخواست‌های اولیه ۱۰ میلیارد و سپس ۳۰ میلیارد شیکل پیش از جنگ، اکنون ارتش درخواست بیش از ۴۰ میلیارد شیکل برای بازسازی ذخایر تسلیحاتی خود، از جمله موشک‌های رهگیر و مهمات تهاجمی را مطرح کرده است. این هزینه‌های سرسام‌آور نشان می‌دهد که حتی یک درگیری نسبتاً کوتاه می‌تواند پیامدهای مالی بلندمدت و عمیقی داشته باشد.

افزایش کسری بودجه و کاهش رشد اقتصادی

عملیات صهیونیست‌ها به معنای واقعی کلمه، تراژنامه مالی اسرائیل را به هم ریخته است. مقامات اقتصادی هشدار می‌دهند که کسری بودجه اسرائیل در سال ۲۰۲۵ از مرز ۴۹ درصد به بیش از ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی افزایش خواهد یافت. این در حالی است که بودجه سال ۲۰۲۴ نیز به دلیل جنگ اسرائیل با حماس و حزب‌الله، چهار بار بازنگری و کسری آن افزایش یافته بود. این روند نگران‌کننده، نشان‌دهنده فشاری بی‌سابقه بر منابع مالی دولت است. علاوه بر این، تحلیلگران پیش‌بینی می‌کنند که رشد اقتصادی اسرائیل حداقل ۲٫۵ درصد کاهش یابد. این کاهش رشد به معنای کاهش درآمدهای مالیاتی دولت خواهد بود که در تضاد با افزایش ۳۰ میلیارد شیکلی درآمد مالیاتی از ابتدای سال است. این وضعیت، دولت را مجبور خواهد کرد تا برای تأمین مالی جنگ، اقدامات دشواری را اتخاذ کند که ممکن است شامل افزایش مالیات، کاهش هزینه‌های عمومی در بخش‌های حیاتی مانند بهداشت و آموزش، یا افزایش استقراض باشد. افزایش استقراض می‌تواند نسبت بدهی عمومی به تولید ناخالص داخلی را به بیش از ۷۵ درصد برساند که برای ثبات مالی رژیم اسرائیل نگران‌کننده است.

تأثیرات جنگ بر بازار کار و سونامی مطالبات غرامت

یکی از فوری‌ترین پیامدهای جنگ، افزایش چشمگیر بیکاری و تعداد درخواست‌های غرامت بوده است. بر اساس آمار سازمان کارایی اسرائیل، تعداد جویندگان کار جدید که در هفته قبل از جنگ ثبت‌نام کرده بودند، از ۴۶۰۰ نفر به ۱۲۶۰۰ نفر در هفته اول جنگ جهش کرد. این افزایش ۲٫۷ برابری، حتی از هفته اول جنگ غره (۶۵۰۰ نفر) نیز بیشتر است و تنها در مقایسه با هفته‌های اولیه همه‌گیری کرونا (۴۹۲ هزار نفر) کمتر است. این آمار نشان می‌دهد که بخش‌های مختلف اقتصاد به شدت تحت تأثیر قرار گرفته‌اند. هم‌زمان، صندوق جبران خسارت سازمان مالیات باسلی را درخواست‌ها مواجه شده است. نماینده سازمان مالیات در کنست وضعیت را «مگاایونت» توصیف کرد و گفت: «هر موشکی که می‌افتد، ۴۰۰۰۰ ادعا به دنبال دارد.» وی افزود

که از زمان آغاز جنگ، ۴۰ هزار ادعا از ۳۴ هزار نفر آسیب‌دیده دریافت شده است. این رقم در مقایسه با ۷۵ هزار ادعای ثبت‌شده در دو سال گذشته، به شدت نگران‌کننده است و نشان‌دهنده ابعادی بی‌سابقه آسیب‌های وارده به جبهه داخلی است. ادعاها عمدتاً مربوط به خسارت ساختمان‌ها (۳۰٫۸۰۹ مورد)، خودروها (۳٫۷۱۳ مورد) و محتویات منازل (۴٫۰۸۵ مورد) است. سازمان مالیات برای تسریع روند پرداخت، «مسیر سریع»ی را برای غرامت‌های زیر ۳۰ هزار شیکل ایجاد کرده است که با یک پیشنهاد قیمت و عکس از خسارت، ظرف سه روز بررسی و تأیید می‌شود. تاکنون بیش از ۲۰٫۰۰۰ ادعا از این طریق تأیید شده است.

فاجعه زیرساختی؛ بمب ساعتی حفاظت شهری

شاید یکی از نگران‌کننده‌ترین یافته‌های اخیر، شکاف‌های عمیق در سیستم حفاظت شهری اسرائیل باشد که جنگ با ایران آن را به وضوح نمایان ساخت. بر اساس داده‌های ارائه شده در کنست، بیش از ۵۰ درصد آبارتمان‌ها در اسرائیل فاقد «مَمَد» (فضای امن محافظت‌شده) هستند و تقریباً یک سوم شهروندان در ساختمان‌هایی زندگی می‌کنند که حتی پناهگاه مشترک نیز ندارند. این وضعیت، نه تنها در زمان حملات موشکی، جان مردم اسرائیل را به شدت به خطر می‌اندازد، بلکه به معنای نیاز به تخلیه گسترده و پرهزینه ساکنان در هنگام درگیری‌ها است. نمایندگان کنست به درستی اشاره کرده‌اند که دولت هزینه بسیار بیشتری برای جبران خسارات ناشی از نبود حفاظت می‌پردازد تا اگر از ابتدا در ساخت پناهگاه‌ها سرمایه‌گذاری می‌کرد. این فقدان حفاظت، به ویژه برای افرادی که زمان کافی برای رسیدن به پناهگاه‌های دور از دسترس را ندارند، یک «بمب ساعتی» است.

حییم ببیس، رئیس مرکز حکومت محلی، اعلام کرد که مقامات محلی روزانه ۱۸ میلیون شیکل برای هزینه‌های جنگ خرج می‌کنند و از دولت خواست تا در مورد نقش خود پس از پایان جنگ شفافیت داشته باشد، زیرا مقامات محلی به تنهایی قادر به مدیریت طولانی مدت این وضعیت نخواهند بود.

پیامدهای گسترده اقتصادی بر زندگی روزمره

فراتر از آمار و ارقام، جنگ اخیر تأثیرات عمیقی بر زندگی روزمره اسرائیلی‌ها گذاشته است. هدف قرار گرفتن زیرساخت‌های حیاتی مانند پالایشگاه‌ها و آباران در حیفا (بزرگ‌ترین پالایشگاه نفت اسرائیل) که روزانه ۳ میلیون دلار خسارت وارد کرد و تعطیلی فرودگاه بن‌گوریون (با ۳۰۰ پرواز و ۳۵ هزار مسافر در روز) که منجر به خسارات اقتصادی گسترده، از جمله ۶ میلیون دلار خسارت برای شرکت هواپیمایی «ال‌آل» شد، نشان‌دهنده آسیب‌پذیری شدید اقتصاد در برابر حملات هدفمند است. از طرفی بازارهای مالی نیز دچار وحشت شدند؛ اصابت موشک به بورس الماس تل‌آویو، که حدود ۸ درصد از کل صادرات اسرائیل را تشکیل می‌دهد، باعث وحشت سرمایه‌گذاران و سقوط بازار شد. این رویدادها، ثبات اقتصادی کوتاه‌مدت و بلندمدت رژیم اسرائیل را سست کرده است. نکته قابل توجه این است که جنگ ۱۲ روزه رژیم اسرائیل با ایران، به عنوان یک «ابر اتفاق» در تاریخ اسرائیل، ابعاد جدیدی از آسیب‌پذیری اقتصادی و اجتماعی رژیم اسرائیل را آشکار ساخت. این رژیم در حال حاضر با چالش عظیمی برای تأمین مالی خسارات بی‌سابقه و تثبیت اقتصاد روبه‌رو است.